

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/268/2020
Identifikačné číslo spisu: 1318201946
Dátum vydania rozhodnutia: 29.11.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Peter Brňák
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:1318201946.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne ANACO FIN s.r.o., so sídlom v Bratislave, Miletičova 1, IČO: 47 326 786, zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Andrej Struhár, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Kubániho 16, IČO: 51 744 775, proti žalovanému 1/ Ing. Z. N., bývajúcemu v G., X. XXXX/XX a žalovanej 2/ JUDr. O. N., bývajúcej v G., X. XXXX/XX, obaja zastúpení Mgr. Zinou Hlbočanovou, advokátkou v Bratislave, Vajnorská č. 20, IČO: 42 181 119, o zaplatenie 21.587,85 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 11C/27/2018, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 18. marca 2020 sp. zn. 6Co/30/2020, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 18. marca 2020 sp. zn. 6Co/30/2020 zrušuje a vec v mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava III (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 3. októbra 2019 č. k. 11C/27/2018-160 žalovaným uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni spoločne a nerozdielne sumu 15.896,01 eur, spolu s úrokom vo výške 8,5 % p. a. od 19.3.2015 do 17.4.2015 a úrokom z omeškania vo výške 5,05 % p. a. zo sumy 15.896,01 eur od 21.12.2017 do zaplatenia a to všetko do troch dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia (výrok I.). Vo zvyšku žalobu zamietol (výrok II.). Žalovaným uložil povinnosť nahradiť žalobkyni spoločne a nerozdielne trovy konania vo výške 47,26% (výrok III.).

1.1. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že žaloba je čiastočne dôvodná. V prvom rade sa zaoberal námietkou premlčania nároku uplatnenou žalovanými a dospel k záveru, že námietka premlčania je sčasti dôvodná. Uvedené zdôvodnil s poukazom na ustanovenia § 103, § 53, § 565 Občianskeho zákonníka. Argumentoval, že v prejednávanej spore nebolo sporné, že právny predchodca žalobcu si svoje právo vyplývajúce zo zmluvy, právo vyhlásiť okamžitú splatnosť celej dlžnej sumy uplatnil, pričom splnil podmienky ustanovené v § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka. Zosplatený dlh sa stal splatným 10-ty deň odo dňa doručenia výzvy žalovaným. Vyhlásenie bolo obom žalovaným doručené dňa 7.4.2015, dlh sa stal splatným dňa 17.4.2015. Podľa ustanovenia § 101 Občianskeho zákonníka premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz. Každá zo

splátok predstavuje samostatné plnenie, čo je dôvod, pre ktorý pre každú splátku začína plynúť premlčacia doba podľa § 101 Občianskeho zákonníka samostatne a to od doby zročnosti jednotlivých splátok. Žaloba bola súdu doručená dňa 19.3.2018, pričom v tom čase boli premlčané splátky - za mesiac máj 2014 (splatná dňa 24.5.2014) až február 2015 (splatná 24.2.2015), t. j. spolu 10 splátok vo výške 2.380,80 eur (10 x 238,08 eur). Vo vyhlásení úveru za predčasne splatný právny predchodca žalobcu uvádza, že ku dňu 16.3.2015 predstavuje istina sumu 18.038,73 eur. Po odpočítaní premlčanej časti istiny, desiatich splátok, predstavuje dlžná suma 15.657,93 eur. Úver bol zosplatnený dňa 17.4.2015, preto súd k nepremlčanej čiastke vyčíslenej ku dňu 16.3.2015 pripočítal aj jednu ďalšiu splátku splatnú dňa 24.3.2015 (splatnú pred zosplatnením) vo výške 230,08 eur. Z uvedeného dôvodu súd vyčíslenú sumu na 15.896,01 eur zaviazal zaplatiť žalovaných a vo zvyšku žalobu zamietol.

1.2. Výrok o povinnosti žalovaných zaplatiť žalobcovi aj dohodnuté úroky a úroky z omeškania odôvodnil tým, že v zmysle zmluvy bola dohodnutá úroková sadzba pevná a to 8,50 % p. a., preto súd zaviazal žalovaných ku zaplateniu dohodnutých úrokov zo sumy 15.896,01 eur od 19.3.2015 (pred týmto dátumom úroky premlčané) do 17.4.2015 a vo zvyšku žalobu zamietol. Súd vychádzal aj zo stanoviska č. 1/2019 Občianskeho kolégia Krajského súdu v Bratislave, podľa ktorého v prípade plnenia zo spotrebiteľského úveru zmluvný úrok odo dňa účinkov zosplatnenia úveru veriteľovi nepatrí. Veriteľ má právo na zosplatnenie zmluvných úrokov len do vyhlásenia predčasnej splatnosti s tým, že následne už právo na dohodnutý úrok z úveru nevzniká, vzniká iba právo na úrok z omeškania. O príslušenstve pohľadávky súd rozhodol v zmysle ustanovenia § 517 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého dlžník, ktorý si svoj dlh riadne a včas nesplní, je v omeškani. Ak ide o omeškanie s plnením peňažného záväzku, má veriteľ právo požadovať od dlžníka popri plnení úroky z omeškania, ak podľa zákona nie je povinný platiť poplatok z omeškania, výšku úrokov z omeškania ustanovuje vykonávací predpis.

2. Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 18. marca 2020 sp. zn. 6Co/30/2020 na odvolanie žalobkyne aj žalovaných rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom výroku, ktorým bola žalovaným 1/, 2/ uložená povinnosť zaplatiť žalobkyni 15.896,01 eur s 5,05 % s úrokmi z omeškania od 21.12.2017 do zaplatenia, zmenil tak, že žalobu zamietol (výrok I.). Výrok napadnutého rozsudku, ktorým bola žaloba zamietnutá v časti úrokov z omeškania za obdobie od 20.4.2015 do 20.12.2017 vo výške 464,41 eur potvrdil (výrok II.). Výrok napadnutého rozsudku, ktorým bola žalovaným uložená povinnosť zaplatiť žalobkyni zmluvné 8,50 % úroky zo sumy 15.896,01 eur od 19.3.2015 do 14.4.2015 potvrdil (výrok III.). Výrok napadnutého rozsudku, ktorým bola žalovaným uložená povinnosť zaplatiť žalobkyni zmluvné 8,50 % úroky zo sumy 15.896,01 eur od 15.4.2015 do 17.4.2015 zmenil tak, že žalobu v tejto časti zamietol (výrok IV.). Výrok napadnutého rozsudku, ktorým bola žaloba zamietnutá v časti zmluvných 8,50 % úrokov zo sumy 15.896,01 eur od 18.4.2015 do 20.12.2017 potvrdil (výrok V.). Žalovaným priznal nárok na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania v plnom rozsahu (výrok VI.).

2.1. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že po preskúmaní rozsudku súdu prvej inštancie dospel k záveru, že odvolaním napadnuté výroky je potrebné sčasti zmeniť a sčasti potvrdiť.

2.2. Konštatoval, že v danom prípade ide o spotrebiteľský úver, na ktorý sa vzťahuje zákon č. 129/2010 Z. z. a ustanovenie § 53 a nasl. Občianskeho zákonníka upravujúce spotrebiteľské zmluvy. Ak bolo medzi veriteľom a dlžníkom dojednané plnenie dlhu v splátkach, môže veriteľ od dlžníka požadovať vždy iba zaplatenie príslušnej splátky, keď sa táto splátka stane splatnou. Pre každú splátku beží samostatná 3 - ročná premlčacia doba v zmysle § 101 Občianskeho zákonníka, § 565 Občianskeho zákonníka však pripúšťa, aby si veriteľ a dlžník dohodli, že nespĺnením jednej zo splátok sa stane splatným celý zostávajúci dlh. Ak dlžník pri takto dohodnutých splátkach nesplní niektorú z nich, stane sa splatným celý zostávajúci dlh, 3 - ročná premlčacia doba pre uplatnenie nároku na zaplatenie celého zostávajúceho dlhu začne plynúť práve dňom, keď sa stal splatným celý zostávajúci dlh. Uviedol, že keďže medzi stranami vznikol spotrebiteľský právny vzťah, v prejednávanej veci sa uplatní aj ustanovenie § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého ak ide o plnenie v splátkach, môže dodávateľ - veriteľ uplatniť právo podľa § 565 Občianskeho zákonníka najskôr po uplynutí 3 mesiacov od omeškania so zaplatením splátky a keď súčasne upozornil spotrebiteľa v lehote nie kratšej ako 15 dní na uplatnenie tohto práva. Odvolací súd mal preukázané, že žalovaní ako poslednú uhradili splátku úveru splatnú dňa 24.4.2014, pričom do zosplatnenia úveru už neuhradili týmto titulom žiadnu splátku. To znamená, že prvou neuhradenou splátkou bola splátka úveru splatná dňa 24.5.2014. Právna predchodkyňa žalobkyne (banka) listom z 20.11.2014 vyzvala žalovaných na úhradu dlžných splátok a v zmysle § 53 ods. 9

Občianskeho zákonníka ich upozornila, že v prípade nezaplatenia dlžných splátok úveru vyhlási úver za predčasne splatný (t. j. zosplatní úver). Práve vzhľadom na § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka sa toto upozornenie mohlo vzťahovať na splátky úveru, s ktorými boli žalovaní v omeškaní dlhšie ako 3 mesiace. Právna predchodkyňa žalobkyne zosplatnila predmetný úver listom z 18.3.2015 a tento list bol žalovaným doručený dňa 7.4.2015. V dôsledku toho sa celý nesplatený zvyšok úveru stal splatným najneskôr dňa 24.11.2014. Dňa 25.11.2014 začala plynúť 3 - ročná premlčacia doba na uplatnenie predmetného nároku, ktorá uplynula dňom 24.11.2017. Žalobkyňa podala predmetnú žalobu na súd prvej inštancie až dňa 18.3.2018, teda oneskorene - po márnom uplynutí premlčacej doby. Keďže žalovaní sa premlčania dovolali, súd nemohol premlčané právo priznať (§ 100 ods. 1 posledná veta Občianskeho zákonníka). Žalobkyňa, ktorá podala žalobu na súd prvej inštancie dňa 19.3.2018, sa domnievala, že 3 - ročná premlčacia doba na uplatnenie predmetného nároku mu začala plynúť dňa 19.3.2015, teda deň nasledujúci po zosplatnení úveru. Ako je to však uvedené vyššie, splatnosť predmetného úveru nebola viazaná na jeho zosplatnenie, ale na splatnosť poslednej splátky úveru pred jeho zosplatnením, ktorá nastala dňa 24.11.2014.

2.3. K duplicitnému uplatneniu nároku na úroky z omeškania uviedol, že nie je možné aby žalobkyňa okrem úrokov z omeškania so zaplatením celého nesplateného zvyšku úveru uplatňovala ešte nad tento rámec samostatne úroky z omeškania za iné konkrétne obdobie predchádzajúce zosplatneniu. Zosplatnením nesplateného zvyšku úveru sa žalovaní dostali do omeškania s jednorazovým zaplatením celého zvyšku úveru a preto voči nim nemožno uplatňovať úroky z omeškania so zaplatením splátok úveru pred zosplatnením. Dôvodil, že to by bolo možné iba v prípade, ak by právny predchodca žalobkyne predmetný úver nezosplatnil.

2.4. Tiež dôvodil, že žalobkyňa vznikol nárok na zmluvné úroky iba do zosplatnenia predmetného úveru, teda do 14.4.2015 a za obdobie po zosplatnení úveru žalobkyňa zmluvný úrok z nezaplatenej istiny neprináleží. Splácanie úveru v splátkach na strane veriteľa vyvoláva stav absencie požičanej sumy istiny, ktorá sa iba postupne (v splátkach) vracia a spláca a za tento stav nedostatku a úverovania patrí veriteľovi úrok. Ak teda nastal stav, kedy spotrebiteľ už nemá právny titul mať peňažné prostriedky u seba a tieto užívať, niet dôvodu ani na to, aby veriteľ inkasoval úroky, ktoré by mu patrili výhradne za stavu oprávnenej držby prostriedkov spotrebiteľom. V opačnom prípade by bol založený nespravodlivý stav, kde spotrebiteľ by bol vystavený všetkým sankčným mechanizmom vynútenia povinnosti a plnenia a veriteľ by naďalej inkasoval úroky zo sumy, ktorú by mu spotrebiteľ na výzvu nevrátil. Zosplatnením vzniká spotrebiteľovi povinnosť jednorazovo vrátiť sumu požičaného úveru navýšenú o kapitalizované úroky ku dňu zosplatnenia a počnúc prvým dňom omeškania spotrebiteľa vzniká protiprávny stav založený sankčným jednostranným predčasným zosplatnením úveru. S protiprávnym stavom sa spájajú výhradne sankcie, keďže spotrebiteľ je v omeškaní s vrátením uvedenej sumy. Naopak s protiprávnym stavom sa nespájajú odplatné plnenia, ktoré sa spájajú len so stavom lege artis, a teda stavom oprávneného držania peňažných prostriedkov podľa podmienok spotrebiteľskej zmluvy. Ak napriek tomu existuje zmluvná úprava, ktorá s protiprávnym stavom stotožňuje aj odplatné nároky patriace len v právne súladnom stave, je táto právna úprava na škodu spotrebiteľa neprijateľne odchylná od zákona, čo zmluvnú podmienku podľa § 52 ods. 2, resp. podľa § 53 ods. 1 a 5 Občianskeho zákonníka robí absolútne neplatnou. Odkázal na zjednocujúce Stanovisko Krajského súdu v Bratislave č. 1/2019, a k uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. júla 2019 sp. zn. 6Cdo/113/2018, na ktoré poukazoval žalobca v odvolaní uviedol, že spomenuté uznesenie najvyššieho súdu nemožno považovať za konečné judikátorne vyriešenie otázky nároku na bežné úroky po zosplatnení úveru. V čl. I. ods. 2. predmetnej úverovej zmluvy boli úroky dojednané vo výške 8,50 %, preto nemôže obstať odvolacia argumentácia žalobkyne, že jej vznikol nárok na „obchodný“ úrok vo výške 9,50 %. Výška úroku bola predsa vecou zmluvného dojednanja zmluvných strán. Zdôraznil, že žalobkyňa v odvolaní ani nevyšvetlila, z čoho vlastne vyvodzuje svoj nárok na úroky vo výške 9,50 %.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie (ďalej aj „dovolateľka“). Prípustnosť dovolania odôvodnila ustanovením § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

3.1. K prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP uviedla, že v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená otázka nepoužitelnosti druhej vety § 103 Občianskeho zákonníka v spotrebiteľských právnych vzťahoch, pri ktorých je pre uplatnenie práva podľa § 565 Občianskeho

zákonníka nutné splniť osobitné podmienky dané § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka. Má za to, že osobitné podmienky pre uplatnenie práva veriteľa podľa § 565 Občianskeho zákonníka tak, ako vyplývajú z § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka, vylučujú aplikáciu druhej vety § 103 Občianskeho zákonníka, teda aj správnosť posúdenia námietky premlčania v pomeroch prejednávanej veci. Je toho názoru, že v prípade spotrebiteľských právnych vzťahov a uplatnenia práva podľa § 565 Občianskeho zákonníka nemôže premlčacia doba začať plynúť odo dňa zročnosti nesplatenej splátky podľa druhej vety § 103 Občianskeho zákonníka. V daný deň (zročnosť nesplnenej splátky) totiž veriteľ zo spotrebiteľskej zmluvy vzhľadom na podmienky § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka žiadne právo voči dlžníkovi uplatniť nemôže. Argumentovala, že keďže je ustanovenie § 103 Občianskeho zákonníka osobitným ustanovením, ktoré je vo vzťahu k začatiu plynutia premlčania pre spotrebiteľské právne vzťahy nepoužiteľné, správne sa má uplatniť všeobecné pravidlo upravené v § 101 Občianskeho zákonníka. Uviedla, že tento záver podporuje aj odborná spisba, na ktorú sa v dovolaní odvoláva (bez upresnenia - pozn.).

3.2. K prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP uviedla, že za nesprávnu považuje právnu otázku riešenú odvolacím súdom tak, že od vyhlásenia predčasnej splatnosti veriteľ nemá právo na zmluvné úroky, ale len na sankčné úroky z omeškania. Má za to, že vyhlásením predčasnej splatnosti nezaniká ani záväzok dlžníka vrátiť veriteľovi poskytnuté peňažné prostriedky, a ani záväzok platiť úroky. Právny záver súdu o tom, že odplatné (obchodné) úroky patria len do času vyhlásenia predčasnej splatnosti, nemá oporu v právnej úprave (viď § 16 ods. 1, § 13 ods. 3 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov). V dovolaní ďalej poukázala na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/42/2020 zo 16. júna 2020 a sp.zn. 6 Cdo 113/2018 z 30. júla 2019, od ktorých sa podľa jej názoru odvolací súd odklonil.

4. Žalovaní vo vyjadrení k dovolaniu navrhli dovolanie odmietnuť z dôvodu nesplnenia kumulatívnych podmienok podľa § 429 ods. 1 CSP, alternatívne zamietnuť a priznať im náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100%.

5. Dovolateľka v stanovisku k vyjadreniu žalovaných k dovolaniu uviedla, že na podanom dovolaní naďalej trvá a navrhuje, aby odvolací súd vyhovel dovolaniu, rozsudok odvolacieho súdu v napadnutom rozsahu podľa § 449 ods. 1 CSP zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je v časti prípustné i dôvodné; v dôsledku jeho účinku dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1, 2 a § 450 CSP).

7. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7.1. Podľa § 421 ods.1 písm. a/ a b/ CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (písm. a/) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (písm. b/).

7.2. Podľa § 432 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

7.3. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (nie skutkovú) hmotnoprávnej alebo procesnoprávnej povahy, ktorú odvolací súd riešil a na jej riešení založil svoje rozhodnutie. Otázka relevantná podľa ustanovenia § 421 ods. 1 musí byť procesnou stranou vymedzená v dovolaní jasným,

určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP

8. Žalobkyňa najskôr v podanom dovolaní poukázala na nesprávne právne posúdenie otázky, „či sa na spotrebiteľské právne vzťahy, na ktoré dopadá § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka, použiteľné ustanovenie druhej vety § 103 Občianskeho zákonníka o začiatku premlčacej doby?“, ktorá je v danom prípade spojená s otázkou premlčania pohľadávky zo spotrebiteľskej úverovej zmluvy, ktoré plnenie sa vykonávalo v splátkach, pri súčasnom dojednaní možnosti veriteľa žiadať o zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky, t. j. s posúdením vznesenej námietky premlčania pri strate výhody splátok v rovine spotrebiteľských vzťahov (§ 103 veta druhá Občianskeho zákonníka). (bod 3.1.)

8.1. Nevyhnutnou podmienkou prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP je, že sa týka právnej otázky, na riešení ktorej založil odvolací súd svoje rozhodnutie. Toto ustanovenie dopadá len na takú právnu otázku, ktorú: a/ odvolací súd riešil [neponechal ju nepovšimnutou a pri svojich právnych úvahách nedotknutou, ale ju riadne nastolil, vysvetlil jej podstatu, vyjadril vo vzťahu k nej svoje právne úvahy (prípadne možnosti odlišných prístupov k jej riešeniu) a vysvetlil jej riešenie a tiež dôvody, so zreteľom na ktoré zvolil práve riešenie, na ktorom založil svoje rozhodnutie], a b/ (zároveň) odvolací súd ešte neriešil, ktorá podmienka v danom prípade bola splnená. (pozri body 7 až 9 odôvodnenia napadnutého rozsudku).

9. Odvolací súd v napadnutom rozhodnutí zdieľal predovšetkým názor uvedený v bode 2.2. Odvolací súd sa nestotožnil so záverom súdu prvej inštancie o neopodstatnenosti vznesenej námietky premlčania s dôrazom na § 103 Občianskeho zákonníka, ktoré zákonné ustanovenie jednoznačne upravuje premlčanie plnenia dohodnutého v splátkach tak, že premlčacia doba jednotlivých splátok začína plynúť odo dňa ich zročnosti, pričom premlčanie celého dlhu nenastane po premlčaní prvej splátky, a ani momentom, kedy môže veriteľ uplatniť predčasnú splatnosť celého dlhu. V tejto súvislosti súd prvej inštancie poukázal na rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 30. apríla 2018. sp. zn. 9Co/44/2018, z ktorého záver vyplýva, že ak by mala začať plynúť premlčacia doba celého dlhu od splatnosti prvej omeškanej splátky, došlo by v rozpore so zákonom k posunutiu začatia plynutia premlčacej doby pred okamih splatnosti všetkých omeškaných splátok nasledujúcich po splatnosti prvej z nich. Ustanovenie § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka je síce *lex specialis* v rámci ustanovení o spotrebiteľských zmluvách k ustanoveniu § 565 Občianskeho zákonníka, ale to neznamená, že § 565 Občianskeho zákonníka prestáva platiť.

10. Podľa § 101 Občianskeho zákonníka pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

11. Podľa § 103 Občianskeho zákonníka ak bolo dohodnuté plnenie v splátkach, začína plynúť premlčacia doba jednotlivých splátok odo dňa ich zročnosti. Ak sa pre nesplnenie niektorej zo splátok stane zročným celý dlh (§ 565), začne plynúť premlčacia doba odo dňa zročnosti nespĺnenej splátky.

12. Podľa § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka ak ide o plnenie zo spotrebiteľskej zmluvy, ktoré sa má vykonať v splátkach, môže dodávateľ uplatniť právo podľa § 565 najskôr po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky a keď súčasne upozornil spotrebiteľa v lehote nie kratšej ako 15 dní na uplatnenie tohto práva.

13. Podľa § 565 Občianskeho zákonníka ak ide o plnenie v splátkach, môže veriteľ žiadať o zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky, len ak to bolo dohodnuté alebo v rozhodnutí určené. Toto právo však môže veriteľ použiť najneskôr do splatnosti najbližšie nasledujúcej splátky.

14. Premlčacou dobou sa rozumie časový úsek, v ktorom musí byť právo vykonané, inak môžu nastať účinky premlčania podľa § 100 Občianskeho zákonníka. Premlčacia doba je ustanovená konkrétnym časovým úsekom, ktorý má určený začiatok plynutia. Dĺžku premlčacej doby určuje zákon. Ustanovenie § 101 Občianskeho zákonníka upravuje trojročnú všeobecnú premlčaciu dobu.

15. Občiansky zákonník stanovuje objektívny začiatok plynutia premlčacej doby. Za tento deň sa všeobecne považuje deň, keď sa právo mohlo po prvý raz uplatniť na súde, teda len čo mohla byť dôvodne podaná žaloba na súd (*actio nata*). Trojročná premlčacia doba plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz. Rozhodujúcou skutočnosťou z hľadiska možnosti uplatniť právo na súde a začiatku plynutia (všeobecnej) premlčacej doby je okamih splatnosti (zročnosti) záväzku (dlhu), ktorý je konkrétnym momentom, kedy je dlžník povinný záväzok (dlh) splniť, a nie momentom, kedy je dlžník k splneniu iba oprávnený.

16. Splatnosť úverovej pohľadávky žalobkyne je daná (spotrebiteľskou) úverovou zmluvou, v ktorej si banka s dlžníkmi dohodli plnenie v splátkach, s oprávnením banky pre prípad neuhradenia dlžníkom splatné peňažné záväzky v termíne, vyhlásiť úver za splatný.

16.1. Ide o postupné čiastkové plnenie, ktoré nie je ani opakujúcim sa, či trvajúcim plnením, ani čiastočným plnením. V prípade takéhoto čiastkového plnenia, ktoré je v literatúre prevažne označované ako plnenie v splátkach, je plnenie vopred rozvrhnuté do čiastkových úsekov, ktoré až ako spoločný celok tvoria dlh. Splatnosť týchto úsekov je však daná samostatne (oddelene), teda každý diel má určenú svoju konkrétnu splatnosť. Celkový predmet záväzku je však vopred kvantitatívne určený, pričom jednotlivo plnenými dielmi sa rozsah celej pohľadávky postupne znižuje. Ide teda o rozloženie zamýšľaného jednorazového plnenia v niekoľkých postupných čiastkových plneniach, taktiež jednorazových, pričom dobu splnenia treba rozlišovať jednak pre plnenie celého záväzku, jednak pre jednotlivé čiastkové plnenie. Dobou splnenia čiastkového plnenia je doba jednorazového splnenia jednotlivých dávky, dobou splnenia celého záväzku je doba splnenia poslednej dávky - teda poslednej splátky. V prípade čiastkového plnenia veriteľ nemôže žiadať dlžníka o splnenie jednorazové; to však neplatí pre situáciu uvedenú v ustanovení § 565 Občianskeho zákonníka, v ktorej dlžník včas a riadne nespĺnil niektorú zo splátok, ak to bolo dohodnuté alebo určené v rozhodnutí - tu je veriteľ oprávnený žiadať dlžníka o zaplatenie celej pohľadávky, s ktorou sa dlžník ocitol v omeškaní, pričom toto oprávnenie môže veriteľ uplatniť iba do splatnosti najbližšej budúcej splátky. V takomto prípade dlžník stráca výhodu čiastkového plnenia.

16.2. Výška aj doba jednotlivých splátok bola v úverovej zmluve vopred stanovená, pričom splatnosť, prípadné omeškanie a premlčanie je pri plnení v splátkach treba posudzovať samostatne ohľadom každej zo splátok, premlčacia doba plynie pri každom čiastkovom plnení odo dňa jeho splatnosti. Ak pri takto dojednanom plnení sa pre nesplnenie niektorého čiastkového plnenia stane splatný celý dlh, začne pre celý dlh plynúť premlčacia doba odo dňa splatnosti nespĺneného čiastkového plnenia (t. j. splátky). Splnením jednotlivých splátok dlh čo do príslušnej čiastky zaniká, úplne zanikne až splnením poslednej čiastky (poslednej splátky). Vo svojej podstate je dlh splátkami rozdelený do niekoľkých čiastkových, zreteľne oddelených a relatívne samostatných dlhov, ktoré majú určitú vzájomnú súvislosť a v celku predstavujú súhrnnú výšku pohľadávky. V prípade dojednania straty výhody splátok (ako je to podľa danej úverovej zmluvy), ktorá sa prejaví v špecifickej zmluvnej sankcii za omeškanie s niektorou zo splátok, dôjde k zosplateniu celého zvyšku dlhu. Omeškaním splatnosti jednej splátky si tak dlžník privodí splatnosť aj všetkých budúcich splátok.

17. Podľa § 103 Občianskeho zákonníka plynie pri strate výhody splátok premlčacia doba celého zvyšného dlhu už od splatnosti splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatný celý dlh. Zákonodarca týmto zákonným ustanovením mienil modifikovať, aby sa pri strate výhody splátok počítala premlčacia doba celého dlhu už odo dňa splatnosti splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh, čo je v súlade s cieľom, resp. zámerom inštitútu premlčania ako stimulácie veriteľa k rýchlemu (včasnému) uplatneniu jeho práv (podľa zásady *vigilantibus iura*) ako aj snahy predchádzať v konkrétnych prípadoch dôkaznej núdzi na strane veriteľa v súdnom konaní a prispieť tým k právnej istote účastníkov občianskoprávných vzťahov (pozri rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/146/2008). Názor, že premlčacia doba zvyšku dlhu plynie až od jeho splatnosti, teda po tom, čo veriteľ svoje právo podľa § 565 uplatnil (§ 563) by neprípustne umožňoval odsúvať začiatok plynutia premlčacej doby nečinnosťou veriteľa, čo mu zabráňuje skutočnosť, že toto právo môže veriteľ použiť najneskôr do splatnosti najbližšie nasledujúcej splátky (druhá veta § 565), čo je v súlade i s tým legitímnym podkladom vyplývajúcim z § 101 veta druhá Občianskeho zákonníka, že premlčacia doba plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po

prvý raz.

18. Pre spotrebiteľské vzťahy, ktorým je i ten v prejednávanej veci môže veriteľ žiadať o zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky až najskôr po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky a keď súčasne upozornil spotrebiteľa v lehote nie kratšej ako 15 dní na uplatnenie tohto práva (citovaný § 53 ods. 9). V súvislosti s úpravou režimu straty výhody splátok zákonodarca v § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka zavádza nové pravidlo, z ktorého vyplýva, že veriteľ (v postavení dodávateľa) môže požadovať splnenie celého dlhu pre nesplnenie niektorej zo splátok za podmienok, že už uplynuli tri mesiace od omeškania so zaplatením príslušnej splátky a že upozornil dlžníka (v postavení spotrebiteľa) v lehote nie kratšej ako 15 dní na uplatnenie tohto práva. Účinnosť uplatnenia práva veriteľa podľa § 565 Občianskeho zákonníka je teda podmienená tým, že veriteľ v uvedenej lehote pred uplatnením tohto práva upozornil dlžníka na to, že toto právo využije. Bez takéhoto včasného upozornenia je uplatnenie neúčinné (pozri Jaroslav Krajčo: Občiansky zákonník pre prax, Eurounion, máj 2015, komentár k § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka).

18.1. Z hľadiska vzťahu medzi „trojmesačnou dobou“ a „lehotou nie kratšou ako 15 dní“, ktoré rámce spomína § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka, zákonodarca výslovne neupravuje, či môžu plynúť súbežne alebo či uvedená minimálne 15-dňová lehota môže začať plynúť až po uplynutí trojmesačnej doby. Z § 565 veta druhá Občianskeho zákonníka vyplýva iba to, že veriteľ môže žiadať o jednorazové vrátenie nesplnenej dlžnej sumy využiť najneskôr do splatnosti najbližšej nasledujúcej splátky a môže tak urobiť až po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením zmeškanej splátky (§ 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka). Jednoznačným je iba to, že v čase uplatnenia práva je spotrebiteľ v omeškaní s plnením niektorej zo splátok tri mesiace a uplynula lehota 15 dní na uplatnenie práva po upozornení dlžníka.

18.2. Najvyšší súd zastáva názor, že 15-dňová lehota na upozornenie spotrebiteľa by mala byť realizovaná ešte pred uplynutím troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky, vychádzajúc z charakteru upozornenia na možnosť zosplatenia ako vytvorenia príležitosti pre dlžníka ho ešte odvrátiť, navyše pokiaľ uplatneniu tohto práva nebráni, ak spotrebiteľ zaplatí niektorú so skorších splátok.

19. Z § 103 Občianskeho zákonníka tiež vyplýva, že premlčacia doba začína plynúť spätne od splatnosti omeškanej splátky, čo má podstatu v právnej logike, keďže je nesporné, že veriteľ môže svoje právo požadovať okamžité splnenie celého dlhu vykonať už na druhý deň po splatnosti splátky, pre ktorej nesplnenie bol dlh zosplatený. Inak je tomu ale pri strate výhody splátok v spotrebiteľských vzťahoch. Tam podľa § 53 ods. 9 vo všeobecnosti začne premlčacia doba plynúť prvý deň nasledujúci po uplynutí troch mesiacov od omeškania so splnením splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh. Až vtedy sa totiž môže veriteľ s úspechom obrátiť na súd po prvý krát (§ 101 Občianskeho zákonníka). Veriteľovi tým zostane na uplatnenie svojho práva na súde menej ako celé tri roky všeobecnej premlčacej doby (§ 101 Občianskeho zákonníka), pretože tomu bráni práve znenie § 53 ods. 9. Dovolateľka preto žiada vylúčiť aplikáciu druhej vety § 103 Občianskeho zákonníka, keďže pohľadávka, ktorú v konaní uplatňuje vznikla zo spotrebiteľského zmluvného vzťahu.

20. V súvislosti s postavením sa k uvedenej požiadavke žalobkyne a tým zároveň i k samotnej dovolacej otázke (bod 8), je nevyhnutné dôsledne zvážiť žiadanú redukciu aplikovateľnosti § 103 veta druhá, t. j. vyňatie predmetného zákonného ustanovenia pre prípady z oblastí spotrebiteľských vzťahov, na ktoré sa vzťahuje § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka. Na takýto postup musia byť skutočne pádne dôvody, ktoré na základe systému hodnôt chránených ústavným poriadkom a zákonmi opodstatňujú záver, že zákonodarca daný prípad skutočne nechcel zahrnúť do hypotézy právnej normy, a preto túto normu treba redukovať, nakoľko to naruša princíp právnej istoty.

21. Zákonodarca všeobecnú trojročnú premlčaciu dobu nestanovuje absolútne, zákon v konkrétnych vymedzených prípadoch môže určiť i osobitnú premlčaciu dobu čo do okamihu začiatku jej plynutia, ako aj čo do jej dĺžky, takýto zámer ale z §§ 103 a 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka nie je možné vyvodiť. Logický je i ten argument dovolateľky, že pripustením uplatnenia druhej vety § 103 aj v spotrebiteľských vzťahoch by sa dĺžka premlčacej doby dostala do rozporu s už spomenutým § 101 Občianskeho zákonníka v neprospech veriteľa. Navyše premlčanie je právny inštitút, ktorý oslabením

subjektívneho práva veriteľa zvyhodňuje práve dlžníka ako porušiteľa zmluvnej povinnosti. Opačným postupom by sme sa dostali do rozporu s princípom rovnosti v právach, práve ktorý princíp slúži k bezprostrednému naplneniu účelu právnej úpravy, rešpektujúc tak i danosti požiadavky ochrany slabšej strany v spotrebiteľských vzťahoch. Pri ustanovovaní zákonných podmienok ochrany spotrebiteľa, dlžníka, je totiž nutné dbať na vyváženosť právnej úpravy z hľadiska jednotlivých ústavných štandardov vrátane princípu právneho štátu. Aj keď je ochrana spotrebiteľov neoddeliteľnou súčasťou súčasného súkromného práva a postavenie spotrebiteľov je potrebné brať vážne, ochranu spotrebiteľov je nutné interpretovať triezvo, neutrálne ako akékoľvek iné právne inštitúty. V danom prípade sa to prejavuje potrebou zabrániť, aby sa slabšia strana - spotrebiteľia dostali do horšieho postavenia ako veriteľa. V danom prípade ale najvyšší súd nevidí legitímny dôvod, ktorý by takýto rozdielny prístup ospravedlňoval. Len to, že spotrebiteľ si ako slabšia strana vyžaduje vyššiu ochranu, tu nestačí.

22. Otázkou potom zostáva, kedy pre spotrebiteľské vzťahy, na ktoré dopadá § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka začína plynúť premlčacia doba, keďže práva z týchto vzťahov sú premlčateľné. V tejto súvislosti je predovšetkým potrebné ustáliť, kedy sa právo mohlo vykonať po prvý raz (§ 101 Občianskeho zákonníka), teda kedy najskôr mohol veriteľ úspešne podať žalobu na súd (R 17/2017). V tejto súvislosti najvyšší súd odkazuje na právnu doktrínu z bodu 16, z ktorej vyplýva, že uvedené zákonné ustanovenie (okrem iného) sleduje nie len dosiahnutie splatnosti celej pohľadávky veriteľa (dodávateľa) pri nesplnení povinností dlžníka (spotrebiteľa) riadne a včas plniť dojednané čiastkové plnenia (splátky), ale aj vylúčenie tejto možnosti, ak by bolo takéto porušenie iba krátkodobé, nepresahujúce dobu troch mesiacov odo dňa omeškania so zaplatením splátky. Následne ju dopĺňa tým, že podmienkou výzvy na zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky, ktoré právo môže veriteľ uplatniť najneskôr do splatnosti nasledujúcej splátky je, že veriteľ v zákonnej lehote nie kratšej ako 15 dní upozornil spotrebiteľa na uplatnenie tohto, ktorá začína plynúť nasledujúci deň po tom, čo veriteľovi (dodávateľovi) vzniklo právo podľa § 565, t. j. po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky, bez takéhoto včasného je uplatnenie neúčinné. Lehota, v ktorej musí byť toto právo uplatnené je najneskôr do splatnosti nasledujúcej splátky a veriteľ tak môže urobiť až po uplynutí lehoty troch mesiacov od omeškania so zaplatením zmeškanej splátky (§ 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka).

23. Vychádzajúc z daných teoretických východísk, ako i zo znenia na vec vzťahujúcich sa zákonných ustanovení najvyšší súd zastáva názor, že veriteľ sa na súde mohol po prvý raz domáhať svojho práva prvý deň nasledujúci po uplynutí trojmeseačnej doby plynúcej od omeškania spotrebiteľa so splnením splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh (za súčasného splnenia upozornenia na zosplatenie - bod 16). Práve tento deň je teda najskorším dňom, kedy sa právo mohlo vykonať po prvý raz (§ 101 Občianskeho zákonníka), čo v danom kontexte znamená, že tento deň je aj začiatkom premlčacej doby práva požadovať splnenie celého dlhu, čím sa naplní i zámer zákonodarcu, aby premlčacia doba pri zosplatení celého dlhu nezávisela od vôle veriteľa (§ 103 Občianskeho zákonníka).

24. Najvyšší súd po zhrnutí významných právnych hľadísk vzťahujúcich sa na danú vec predostiera, že „Podľa § 103 Občianskeho zákonníka plynie pri strate výhody splátok premlčacia doba celého zvyšného dlhu už od splatnosti splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh. Inak je tomu ale pri strate výhody splátok v spotrebiteľských vzťahoch, v ktorých podľa § 53 ods. 9 (všeobecne) začne premlčacia doba plynúť prvý deň nasledujúci po uplynutí troch mesiacov od omeškania so splnením splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh za podmienky, že v lehote uvedených 3 mesiacov od omeškania uplynula tiež 15 dňová lehota na upozornenie spotrebiteľa. Až vtedy sa totiž môže veriteľ s úspechom obrátiť na súd po prvý krát (§ 101 Občianskeho zákonníka)“.

25. Dovolanie vo vzťahu k nesprávne právnemu posúdeniu otázky splnenia zákonných predpokladov na aplikáciu druhej vety § 103 Občianskeho zákonníka o začiatku plynutia premlčacej doby aj na spotrebiteľské právne vzťahy, na ktoré dopadá § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka je preto prípustné a zároveň dôvodné.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP

26. Z obsahu dovolania je tiež zrejmé, že žalobkyňa považuje za nesprávne právne posúdenú aj otázku,

„či má veriteľ nárok na zaplatenie zmluvných úrokov aj po predčasnom zosplatnení celého úveru?“.

27. V prejednávanej veci dovolateľka odôvodnila dovolanie prípustným dovolacím dôvodom, a to nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom, keď v ňom vymedzila nielen to, ktoré právne posúdenie veci pokladá za nesprávne (označením právnej otázky, od ktorej vyriešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu i jemu predchádzajúce rozhodnutie súdu prvej inštancie), ale aj to, v čom ňou namietaná nesprávnosť spočíva (v nesprávnej aplikácii práva na zistený skutkový stav).

28. V zmysle judikátu R 71/2018 patria do pojmu „ustálená rozhodovacia prax odvolacieho súdu“ (§ 421 ods. 1 CSP) predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali.

29. Predmetnú právnu otázku (bod 25) dovolací súd riešil rozhodnutím zo 16. júna 2020 sp. zn. 5Cdo/42/2020, ktoré občianskoprávne kolégium najvyššieho súdu na zasadnutí konanom 30. marca 2021 prijalo ako rozhodnutie zásadného významu určené na zverejnenie v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Jeho právna veta znie: „Po vyhlásení predčasnej splatnosti spotrebiteľského úveru veriteľovi náleží úrok z istiny vo výške, akú by pri riadnom plnení povinností dlžník zaplatil ako cenu peňazí.“. Na uvedené rozhodnutie nadviazali ďalšie rozhodnutia najvyššieho súdu, napr. sp. zn. 1Cdo/94/2019, 2Cdo/83/2020, 3Cdo/35/2020, 4Cdo/66/2020, 5Cdo/46/2020, 6Cdo/56/2020, 7Cdo/186/2020, 8Cdo/135/2020, 9Cdo/24/2020, v dôsledku čoho možno v ňom uvedený právny názor ohľadom predmetnej právnej otázky považovať za ustálenú rozhodovaciu prax odvolacieho súdu.

30. Dovolací súd v rozhodnutí sp. zn. 5Cdo/42/2020 po poukaze na nesúlad v riešení otázky možného priznania zmluvných úrokov po predčasnom zosplatnení úveru v rozhodovacej praxi odvolacích súdov konštatoval, že za situácie, že dlžník z úverového vzťahu porušil povinnosť splácať úver, v dôsledku čoho došlo k jeho zosplatneniu veriteľom, je nutné dospieť k záveru, že neexistuje rozumný dôvod na to, prečo by dlžník nemal platiť úroky z úveru, ktoré sú odplatom za poskytnutý úver, a to vo výške, na akej sa s veriteľom dohodol. Peňažnými prostriedkami, resp. protihodnotou za ne získanou, dlžník disponuje, zmluvné povinnosti porušil a z porušenia povinností profitovať nemôže, keďže zmluvné úroky sú spravidla vyššie ako úroky z omeškania.

30.1. Zosplatnenie je inštitút slúžiaci ochrane veriteľa; podstata úverového vzťahu a jeho existencia zostáva zachovaná. Veriteľ nemá peňažné prostriedky, patrí mu za ne dohodnutá odmena. Záväzok dlžníka v zmysle platenia dohodnutej odmeny zostáva nedotknutý a aplikuje sa na dobu, na ktorú bola zmluva dohodnutá ako doba riadneho splácania úveru, keďže dohodnuté úroky majú zmluvný základ. Rozdiel je len v tom, že pre omeškание k povinnosti platiť zmluvné úroky pristupuje povinnosť platiť úroky z omeškania. Inak povedané, dlžníkovi zostáva záväzok platiť úrok rovnaký, ako v čase jeho dojednania, t. j. veriteľovi patrí úrok v rovnakej výške a za rovnaké obdobie, bez ohľadu na to, či k omeškaniu dlžníka s platením úveru došlo alebo nedošlo.

30.2. Pre spotrebiteľa je však nevýhodné, aby platil úroky až do zaplatenia istiny. Dojedanie, ktorého obsahom je platenie dohodnutých úrokov až do zaplatenia istiny, jeho postavenie zhorší. Pokiaľ by totiž spotrebiteľ, ktorý sa pre svoju ekonomickú situáciu dostal s plnením splátok úveru do omeškania, musel v dôsledku vyhlásenia predčasnej doby splatnosti úveru platiť dohodnuté úroky až do úplného splatenia istiny, zaplatil by v konečnom dôsledku sumu neprímerane vysokú ako náhradu za poskytnutie peňazí. Dohodnuté úroky predstavujú cenu peňazí za ich poskytnutie na vopred dohodnuté obdobie, tzn. že jej výška musí byť stanovená v čase uzatvorenia zmluvy o úvere. Dlžník teda presne vie, koľko bude povinný za poskytnuté peniaze veriteľovi zaplatiť.

30.3. Túto vedomosť však dlžník - spotrebiteľ nemá v prípade dojednania, ktoré umožňuje navyšovanie tejto ceny bez jej presného ohraničenia. Keďže spotrebiteľ nevie predpokladať časový úsek svojho

omeškania, nie je možné ani určiť celkovú výšku zmluvného úroku, ktorý sa môže bez fixného ohraničenia navyšovať neobmedzene. Takto stanovená cena teda nie je vyjadrená určito, jasne a zrozumiteľne. Z tohto dôvodu potom dojednanie, ktorým sa dlžník-spotrebiteľ zaviazal platiť dohodnuté úroky až do úplného zaplatenia istiny po vyhlásení predčasnej doby splatnosti úveru, spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Takéto dojednanie je teda porušením ustanovenia § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

30.4. Na druhej strane postavenie veriteľa - dodávateľa sa aj bez uvedeného dojednania nezhorší, pretože v prípade, ak mu v dôsledku nesplatenia úveru v dohodnutej dobe vznikne škoda, jeho právo zostáva zachované, pravda po zohľadnení zaplatených úrokov z omeškania, ktoré plnia funkciu paušalizovanej náhrady škody.

30.5. Najvyšší súd vo veci sp. zn. 5Cdo/42/2020, na ktorú sa odvoláva i dovolateľka, na základe vyššie uvedeného dospel k záveru, že „v prípade vyhlásenia predčasnej splatnosti úveru veriteľovi náleží úrok z istiny vo výške, akú by pri riadnom plnení povinností dlžník zaplatil ako cenu peňazí“.

31. Vychádzajúc z vyššie uvedeného právneho názoru dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a zároveň dôvodné aj vo vzťahu k nesprávnemu právnemu posúdeniu otázky nároku veriteľa na zaplatenie zmluvných úrokov aj po predčasnom zosplatnení celého úveru, čo zakladá potrebu rozhodnutie odvolacieho súdu (t. j. nielen v napadnutých výrokoch, ale v celom rozsahu vzhľadom na závislosť tých ostatných) zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

32. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazané právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

33. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.